

Allmänna utskottet

§ 61

Dnr 2017/325

Departementspromemorian "Kommunikation för vår gemensamma säkerhet (Ds. 2017:7)

Beskrivning av ärendet

Aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar har idag påtagliga och ökande behov av ett tillförlitligt system för mobil datakommunikation. Det gäller såväl i det vardagliga arbetet som för kommunikation, samverkan och ledning i krisberedskap och för hantering av olyckor och mer omfattande händelser i hela hotskalan.

Det nuvarande samhällsnätet för Rakel-systemet avser främst talkommunikation och har alltför begränsad kapacitet för mobil dataöverföring.

Rakel behöver därför kompletteras och på sikt helt ersättas med ett modernare system som kan hantera även realtidsöverföring av data och rörliga bilder. Samhällsutveckling och förändrade säkerhetspolitiska förutsättningar ökar kraven på att utveckla en lämplig mobil och säker lösning.

Utredningens överväganden och förslag i punktform:

Utredningen kan på mer övergripande nivå konstatera att

- En säker och tillgänglig mobil kommunikationslösning förutsätter betydande statlig kontroll och rådgivning,
- en robust, dedikerad samhällslösning med avsatt spektrum ger basal kapacitet för aktörernas datakommunikation, på sikt även för talkommunikation,
- ett utökat samhällsnät kan ge ökade förutsättningar att nå regeringens bredbandsmål i glesbygd,
- kompletterande samverkan med kommersiella operatörer kan ge ökad redundans, täckning och kapacitet,

Allmänna utskottet

- ett utökat samhällsnät innebär initialt mer omfattande kostnader än kommersiella alternativ, men ger långsiktigt samhällsnytta, där en lösning kan utvecklas etappvis med löpande värdering och successiva beslut. Det ger möjligheter att balansera kraven på samhällskontroll, funktionalitet och ekonomi.

Konsekvenser för kommuner och landsting

Kraven på fungerande krisberedskap och samordning mellan aktörer på olika förvaltningsnivåer förutsätter väl fungerande och säkra kommunikationsstöd. Utredningens förslag skapar förutsättningar för detta och ger kommunerna tillgång till en normerad, nationellt utvecklad och säker lösning till ett rimligt pris. Kostnader för upphandling och utveckling kan i betydande utsträckning effektiviseras och samordnas.

Utredningens kontakter med kommuner och landsting visar att det för Räddningstjänstens del i princip genomgående sker en komplettering av Rakelabonnemang med mobila telefon- och dataabonnemang. SKL gör bedömningen att detta är giltigt även för ambulanssjukvård. Utvecklingen av ett säkert kommunikationssystem erbjuder därför på sikt en samlad totallösning som innebär att aktörerna inte behöver ha kompletterande abonnemang eller system för att tillgodose behoven av säker mobil kommunikation och lösa sina krisberedskaps- och samordningsuppgifter.

Tillkommande behov finns då endast för de övriga verksamheter som lösningen inte avses omfatta och som inte regleras i detta sammanhang. Kommunernas kostnader för abonnemang inom den nya lösningen föreslås motsvara samma nivå som gäller för Rakel, d.v.s. 600 000 kronor per år och abonnemang.

Efter en kortare övergångsperiod då övriga system avvecklas, kan detta sammantaget innebära kostnadsmässig effektivisering för kommunerna. Lösningen kan bära det samlade behovet av säker tal- och datakommunikation, inom definierade verksamheter som lösningen omfattar. Utredningen förutser på sikt ett ökat antal abonnemang, jämfört med dagens Rakel. Det gäller även andra användare än inom kommunerna. En sådan ökning ska inte ses som en fördyring, utan som en effektivisering.

Utvecklingen ska ses som tecken på att nya arbetssätt och verksamhetsuppgifter kan hanteras med stöd av lösningen. Utredningens bedömning är därför att lösningen inte ger anledning att öka statens finansiella åtaganden gentemot kommunerna.

Konsekvenser för det kommunala självstyret

Utredningens förslag om att tydligt normera nyttjandet av kommunikationslösningen för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar blir i viss utsträckning tvingande för kommunala aktörer och användare. Redan idag används Rakel-systemet för röstkommunikation och viss datakommunikation inom alla landets 290 kommuner.

Allmänna utskottet

Användningen rymmer dock betydande frihetsgrader och är enligt utredningens bedömning eftersatt i vissa kommuner då det gäller samhällsviktiga verksamheter och användare. De lokala skälen för detta kan vara kostnads- och/eller verksamhetsbetonade.

Dagens användning av Rakel i kommuner och landsting gäller främst räddningstjänsten, men även ambulanssjukvården, social och teknisk förvaltning samt länstrafik nyttjar Rakel. Användningen omfattar närmare 19 000 abonnemang för talkommunikation, vartill kommer ett mindre antal särskilda abonnemang för telematik m.m.

MSB utfärdar licenser för användningen och godkänner terminaler och applikationer. Kommunernas abonnemangsavgifter har reglerats i en överenskommelse mellan Sveriges kommuner och landsting och MSB. En ny kommunikationslösning bedöms bli ett viktigt verktyg med betydande nyttoeffekter för samhällets förmåga inom krisberedskap, hantering av kriser och oväntade händelser samt vid höjd beredskap och krigstillstånd. Det motiverar en bred användning inom berörda aktörsgrupper.

En tydligare styrning krävs därför, enligt utredningens bedömning, för att lokalt, regionalt och nationellt få det genomslag som krävs för en gemensam kommunikationslösning. Den inskränkning detta innebär för den kommunala självstyrelsen blir begränsad och väl motiverad. Gränsöverskridande samordning vid ledning av insatser och utbyte av lägesinformation gör det t.ex. nödvändigt att enhetliga, säkra och nationellt tillgängliga kommunikationslösningar används.

Utredningen har i förslagen om finansieringslösning även beskrivit de ekonomiska förutsättningar som avses gälla för kommuner och landsting. Sammantaget innebär dessa att staten tar ett betydande ekonomiskt ansvar för lösningen för att hålla ner kommunernas kostnader till en rimlig nivå. Givet dagens kostnader för Rakel och kommersiella mobila abonnemang, bedöms utredningens förslag inte medföra påtagliga fördyringar för kommunerna. De verksamhetsmässiga fördelar som systemet ger bedöms på sikt däremot leda till samhällsvinster.

Leksands kommuns yttrande

Leksands kommun ser nyttan av en utvecklad och säker kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar och avser inte ha några avvikande slutsatser eller åsikter än de som redovisas i Justitiedepartementets slutrapport.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande från utredare Maria Skalk, daterat 2017-04-06

Remiss från Justitiedepartementet, daterad 2017-03-15

Allmänna utskottets förslag för beslut i kommunstyrelsen

1. Sända yttrandet till Justitiedepartementet.

Allmänna utskottet

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen